

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **JUDr. Z. L.**, bývajúcej v B., proti žalovanému **MUDr. J. L.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. Ľ. H., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v B., **o určenie, že účastníci sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 C 80/2007, o oznámení sudkýň Krajského súdu v Bratislave o skutočnostiach, pre ktoré sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania veci, takto

r o z h o d o l :

Sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. D. K. a JUDr. M. P. **s ú v y l ú č e n é** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 2 Co 159/2009.

O d ô v o d n e n i e

Sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. D. K. a JUDr. M. P. postupom podľa § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. (OSP) oznámili predsedníčke súdu, že sú tu skutočnosti, pre ktoré sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania veci. Sudkyňa JUDr. D. K. v oznámení z 15. apríla 2010 uviedla, že sa cíti byť zaujatá, keďže žalobkyňu osobne pozná a je s ňou v priateľskom vzťahu, „čo vylučuje nezaujaté rozhodovanie vo veci“. Listom zo 16. apríla 2010 doplnila svoje vyjadrenie tak, že pôvodne, v čase predloženia veci odvolaciemu súdu, sa ešte necítila byť zaujatá, no neskôr, v roku 2010, vznikol medzi ňou a žalobkyňou „bližší vzťah týkajúci sa danej veci“. Uviedla, že so žalobkyňou začala „spoločne komunikovať telefonicky, SMS správami, aj písomne“, na základe čoho „má pocit“, že v danej veci nedokáže zaujať objektívne stanovisko a rozhodnúť o veci nestranne. V súčasnosti má k žalobkyňou taký vzťah, ktorý je spôsobilý vyvolať opodstatnené pochybnosti o jej nezaujatosti. Sudkyňa JUDr. M. P. v oznámení o svojej zaujatosti z 19. apríla 2010 uviedla, že spočiatku sa ani ona necítila byť zaujatá. Dôvod jej zaujatosti vznikol až v dôsledku toho, že žalobkyňa a JUDr. K., predsedníčka senátu, ktorého

je členkou, sa „ohľadne veci“ začali kontaktovať. Dodala, že „po oboznámení sa so spisom, vzhľadom na to, že JUDr. L. je našou kolegyňou, s ktorou pracujeme na rovnakom úseku a prichádza do úvahy aj osobná spolupráca a charakter sporov, ktoré JUDr. L. so svojim manželom vedie a v neposlednom rade aj vzhľadom na jej postoj k prejednávanej veci, považujem za nevhodné aby som rozhodovala vo veciach, týkajúcich sa takých súkromných záležitostí JUDr. L., o ktorých spolupracovníci z etických dôvodov nemajú vôbec byť informovaní.“

Predsedníčka Krajského súdu v Bratislave predložila vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie podľa § 16 ods. 1 OSP majúca za to, že nie je dôvod pochybovať o nezáujatosti sudkyň. Poukázala na vyjadrenie predsedníčky občianskoprávneho kolégia súdu k oznámeniam sudkyň, podľa ktorého vyjadrenia „povaha a stupeň vzťahu nie sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámenia sudkyň (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o nezáujatosti. Účelom tohto ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezáujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednávanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania) alebo k zástupcovi účastníka konania. Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy) zároveň na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom

priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Jedným z dôvodov, ktorý umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu je dôvod spočívajúci v tom, že by hrozilo riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

Nestrannosť sudcu sa prejavuje v dvoch aspektoch. Prvý spočíva v rýdzo osobnom presvedčení určitého sudcu v danej veci (tzv. subjektívny test zaujatosti). Keďže ide o subjektívnu kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah samotného sudcu k prejednávanej veci (zahrňujúci vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom a právnym zástupcom), je o nej schopný vypovedať jedine sám sudca. Takto úzko ponímaná kategória nestrannosti by však nenašla v praxi uplatnenie bez jej vyjadrenia aj v širšej, objektívnej rovine. Subjektívne konštatovaná zaujatosť zo strany určitého sudcu totiž musí vychádzať z určitého konkrétneho dôvodu, ktorý je zo strany nadriadeného súdu hodnotený, či je alebo nie je spôsobilý z objektívneho hľadiska vyvolať minimálne legitímne pochybnosti o nestrannosti rozhodovania sudcu. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí sp. zn. 3 Nc 13/2009 zo dňa 30. apríla 2009 uviedol, že, „ Sama skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk cíti byť zaujatý...., nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania“. Z vyššie uvedeného okrem iného vyplýva aj požiadavka, aby tí sudcovia, ktorí po vykonaní subjektívneho testu nezaujatosti, dospeli k pozitívnemu nálezu, náležite aj konkrétnymi dôvodmi odôvodňovali svoje pozitívne nálezy, pretože o vylúčení z konania a rozhodovania, nerozhoduje príslušný zákonný sudca ale jeho nadriadený súd (§ 16 ods. 1 O.s.p.), a to práve na základe vyjadrenia príslušného sudcu. Druhým aspektom posudzovania nestrannosti a nezaujatosti sudcu je posudzovanie namietaných dôvodov pre vylúčenie sudcu čisto objektívne. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie, akejkoľvek legitímnej a opodstatnenej pochybnosti o zaujatosti sudcu (Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Rozhodujúce

z uvedeného (objektívneho hľadiska) nie je stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti. Z judikatúry ESLP ďalej vyplýva, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti, aby neexistovali pochybnosti o nezaujatosti sudcu k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom alebo k prejednávanej veci. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, aplikujúc na vec vyššie uvedené zásady, dospel k záveru, že sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. D. K. a JUDr. M. P. sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania veci.

Sudkyne odôvodnili svoj pozitívny nález testu subjektívnej zaujatosti svojím pomerom k žalobkyni a sčasti aj k prejednávanej veci. Treba súhlasiť s predsedníčkou súdu, že tento pomer k účastníčke konania a k veci nevyplýva z toho, že sudkyne JUDr. K. a JUDr. P. a žalobkyňa sú kolegyne (vzťah kolegiality nemôže byť bez ďalšieho dôvodu pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, pretože vzťahy sudcov navzájom vo všeobecnosti sú neutrálne, budované na princípoch profesionálnej spolupráce, riešenia obdobných pracovných úloh a problémov a takéto kolegiálne vzťahy sudcov nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o nezaujatosti sudcu), ani z toho, že by nebolo vhodné, aby sudkyne rozhodovali vo veciach týkajúcich sa súkromných záležitostí žalobkyne, o ktorých spolupracovníci z etických dôvodov nemali byť informovaní. Z vyjadrení sudkýň ale tiež vyplýva, že skutočnosti, pre ktoré sa považujú za vylúčené z prejednávania a rozhodovania predmetnej právnej veci (ktoré tu spočiatku ani neboli) vznikli po tom, ako medzi nimi a žalobkyňou vznikol „bližší vzťah týkajúci sa danej veci“, v rámci ktorého začali spolu „komunikovať telefonicky, SMS správami, aj písomne“ (JUDr. K.), resp. potom, ako žalobkyňa sa viackrát kontaktovala s predsedníčkou jej senátu (JUDr. P.). Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z ostatne uvedenej časti vyjadrení sudkýň vyplýva, že vo vzťahu k účastníčke a k veci vznikol u nich vzťah presahujúci rámec čistej profesionálnosti a kolegiality a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu nielen k žalobkyni, ale aj k veci samej. Podľa vyjadrení sudkýň medzi nimi a žalobkyňou vznikol „bližší vzťah týkajúci sa danej veci“, v rámci ktorého sudkyne mohli nadobudnúť poznatky,

ktoré sudca môže získať len formou a prostriedkami prípustnými procesnoprávnymi predpismi. Pomer sudcu k veci relevantný podľa § 14 ods. 1 OSP je totiž daný i vtedy, ak sudca získal informácie o veci tzv. neprocesným spôsobom, teda inak ako dokazovaním a vnímaním všetkého, čo vyšlo za konania najavo v zmysle § 132 OSP.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel tak k záveru o existencii skutočnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., ktorá sudkyne JUDr. D. K. a JUDr. M. P. vylučuje z prejednávania a rozhodovania danej veci.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2010

JUDr. Ladislav Górász, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská